

A 2017. évi erdőtvény-módosítás

Változások a fókuszban

Szentpéteri Sándor – ügyvezető igazgató, OEE

Dr. Varga Tamás – erdőszeti referens, Mecsekerdő Zrt.

Hosszú folyamat ért véget és vette kezdetét egy új korszak 2017. május 16-án, amikor az Országgyűlés többsége elfogadta az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. tv. (Evt.) módosítását. Az Országos Erdészeti Egyesület a hatályos erdőtvény módosításához 2012-óta számos, széles szakmai egyeztetés utáni javaslattal élt. Mindegyik módosító javaslat a hatályos törvény gyakorlat által igazolt módon történő kiigazítását tartalmazta. Az öt esztendőn át tartó tárgyalássorozat nyomán született konszenzusos, az erdőgazdálkodást képviselő szakmai szervezetek egyetértésénél a bíró törvény 2017. szeptember 1-jén történt hatálybalépését követően immár a mindennapi erdőgazdálkodás alapja és része.

Az egyszerű erdőlátogató számára úgy tűnhet, hogy az erdő örök és változatlan. Ez azonban nincs így, mi, erdészek, erdőgazdálkodók ezt különösen tudjuk. Az erdei életközösség az azt magában foglaló természeti és társadalmi környezet hatásaival összhangban folyamatosan változó rendszert alkot.

Az elmúlt két évtizedben a hazai erdőre nézve meghatározó természeti és társadalmi közegben jelentős változások mentek végbe. Gondoljunk csak az egyre nyilvánvalóbbá váló klímaváltozásra, az erdők közel felének privatizációjára és az azt követő tudatos erdőgazdálkodásra, a társadalom környezettudatosságának növekedésére, vagy akár az államigazgatás, erdőszeti igazgatás átalakulására, az erdő látogatásának, közjóléti szolgáltatásainak széles körű igénybevételére és emiatti újraszabályozására, amely a társadalom egészséges környezethez való hozzáférést tette sokkal szélesebb réteg számára elérhetővé.

Az Evt. részletes ismertetése nem feladata ennek az írásnak, a törvény a végrehajtási rendeleteivel Egyesületünk honlapján elérhető. Célunk az, hogy az Evt.-módosítás néhány kiemelt témájára fókuszálva érzékeltesük a változásokat, azokat az irányokat, amelyek lényegi eltérést hoztak.

Nézzük először az Evt. területi rendelkezéseit: a törvény hatályáról szóló rendelkezés az elmúlt időszakban megjelent egyéb szabályozások, intézkedések, illetve más ágazati törvényekhez illeszkedően került módosításra.

Számtalanszor megfogalmazódott már korábban a belterületi erdők, valamint a zártkertek kezelésének problematikája.

A belterületi erdőkről kijelenthető egységesen, hogy helyi közügynek számítanak a települések életét illetően, így a jelenlegi megoldás félmegoldásnak tűnik. Egy részük az Evt. hatálya alá tartozik (Adattárban nyilvántartott erdők), egy részük viszont nem (nincs az Adattárban, ún. talált erdő lehetne). Lehet, hogy egységesebb és helyesebb lett volna a teljes belterületre kiterjesztően megállapítani a jegyzői hatáskört, azaz az Adattárból való kiléptetést. Zártkertek esetében már lényegesen összetettebb a probléma. Országban belül eltérő a jelentőségük, illetőleg a számuk. Az mindenképpen leszögezhető, hogy valamikori támogatáshoz való közttség teljességgel ellenőrizhetetlen, így céltalan is. Indokoltabb lett volna a teljes, zártkerti ingatlanok egységes kezelése, és ilyen módon való kivonása a törvény hatálya alól.

További jelentős és megőrzendő vívmánya a törvénynek az, hogy a védelmi és közjóléti rendeltetésű, magas természetességű állami tulajdonú erdőkben előírja a folyamatos erdőborításra való átállás ütemezett megkezdését. Az eredmények szempontjából is fontos ugyanakkor, hogy az előírás ne látszattervékenység, ne címkézés legyen. Ennek érdekében az átállás ütemezésének alapjául szolgáló erdők lehatárolása során elsősorban azon erdőket indokolt számításba venni, amely erdők esetében az adott üzemmódok *szakmai szempontból* nagy biztonsággal ténylegesen alkalmazhatóak (hegy- vagy dombvidéki, magas természetességi állapotú erdők), illetve az erdők rendeltetéséhez kapcsolódóan a folyamatos erdőborításra való átállás *megalapozott közérdekű elvárásaként*

értelmezhető (Natura 2000, illetve egyes védelmi, valamint közjóléti elsődleges rendeltetésű erdők).

A törvény hatálybalépése óta kellő tapasztalat gyűlt össze ahhoz, hogy az állami tulajdonú erdőkben a tarvágás korlátozásáról szóló rendelkezések az eredeti célokkal összhangban, de az alkalmazhatóság tekintetében is megfelelően módosításra kerüljenek. A módosítások célja kizárólag az, hogy olyan esetben ne legyen tiltva a tarvágás, ahol az erdőfelújításra természetes módon – pl. megbízható termés (régmúltból is igazolhatóan) tartós hiánya – valóban nincs lehetőség.

Az erdők polgárjogi értelemben vett használatára, használatba adására, valamint az erdő földhasználójának nyilvántartására való szabályozás – különösen az osztatlan közös tulajdonban álló magánerdők tekintetében – jelentős átdolgozásra került.

Megszűnt az erdőgazdálkodási haszonbérlet, ami az elmúlt években – tekintettel a szótöbbséges jellegére, illetőleg a haszonbérhez fűződő kedvezményes adózás lehetőségére – kiemelkedő jelentőséggel bírt. Kiemelve azt a tényt, hogy rendeltetészerű joggyakorlásról szól, közös tulajdon esetén nem lehetett kifogásolni – párhuzamot vonva a Ptk. közös tulajdonra vonatkozó szabályozásával – az egyhangú döntés hiányát. A „*kisebbségi tulajdonosi jogok védelme érdekében*” a törvény mégis ezt a speciális rendelkezést hatályon kívül helyezte, melynek következményeként a földforgalmi szabályozásban előírt teljes tulajdonosi hozzájárulás lesz az elvárás erdők esetében is.

A tartós tulajdonosi önszerveződések elősegítése, illetve megkönnyítése céljából a szabályozás két részre osztás erejéig – azaz az ingatlan részterületén! – erdő esetében lehetővé teszi a használati megosztást, amennyiben az így kialakított önálló erdőgazdálkodási egységek területe több mint egy hektár. Ez azt jelenti, hogy ha a teljes tulajdonosi egyetértés nincs meg, de a többség használatba kívánja adni az erdőt, akkor erre a törvény úgy ad lehetőséget, ha a két tulajdonosi csoport által használt terület használati megosztással elhatárolásra kerül.

Új intézményként került meghatározásra az erdőkezelés. A jogalkotói elképzelés szerint egy olyan társult erdőgazdálkodási formát kell kialakítani, mely az erdőgazdálkodói oldalról nem jelent használati jogosultságot (mivel elmentéses lenne a Földforgalmi tv. rendelkezéseivel), stabil és jól ellenőrizhető erdőgazdálkodó kerül kiválasztásra, illetőleg aktív tulajdonosi közreműködést feltételez.

Az erdő párhuzamosan több használati lehetőséget is nyújt. Ezek használatára, használatba adására vonatkozóan a tulajdonosoknak a hatályos szabályozás szerint „egy csomagban” kellett dönteniük. A tulajdonosoknak igénye lehet arra, hogy egyes használatok gyakorlását az erdő használatának átadása esetén is visszatarthassák a maguk részére, vagy az erdő használatát az egyes használati módok tekintetében elkülönítetten, több személy részére adhassák át.

Az üzemmódok elnevezésében és ennek megfelelően tartalmában is jelentős pozitív változtatás történt. Annak érdekében, hogy a folyamatos erdőborítás szakmai elfogadottsága növekedjen, és hazai termőhelyi adottságok között is legalább az előírt mértékben alkalmazásra kerüljön, a szállaló üzemmód megnevezés helyett örökerdő-üzemmód megnevezés került az Evt.-be.

A nemzetközi, európai erdőszeti gyakorlat a lombos erdőkben folytatott vágáskor és véghasználatok nélküli folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodás megnevezésére az örökerdőt (*Dauerwald – continuous cover forestry*) használja. Az örökerdő olyan gyűjtőfogalomra vált, mely a szállaló üzemmóddhoz képest a folyamatos erdőborítás fogalmát szélesebb körben határozza meg, és a hazai viszonyok között a folyamatos erdőborítás elterjedését szolgálja.

Az átalakító üzemmód a vágásos üzemmódban megszokott fakitermelési módjaival, illetve a kapcsolt elvekkel igazából nem nyújtott megfelelő zsinórmértéket, megfelelő receptet azok elvárt végrehajtására. Emiatt komoly előrelépést az ún. átmeneti üzemmód tartalmaz.

Felújítóvágások, szállalóvágások terén az erdőszeti szabályozás először fogalmaz, illetve határoz meg területi korlátot! A társadalom, de a természetvédelem számára is leginkább az erdőfelújítási területek nagysága és összefüggő területi kiterjedése jelentett problémát. Az erdők jelenlegi korszerkezetének köszönhető-

en nagy területeken közel egykorú faállományok terülnek el.

A vágásos üzemmódban ezek a homogén állományok többnyire újratermelődnek. Az új átmeneti üzemmód a véghasználatok nagyságát 1,5 hektárban maximálja és a véghasználati területek kialakítását nemcsak térben, de időben is jobban széthúzza (*small-scale*), ezáltal valószínűsíti az erdők kis területű, mozaikos szerkezeti változatosságát, így az örökerdő-üzemmóddal való reális áttérést.

Az új üzemmód eredményeképpen az erdőgazdálkodás területileg nem nagy tömbökben, hanem kis területeken oldja fel az erdők kori és szerkezeti homogenitását, növeli a horizontális szerkezeti változatosságot, kevésbé zavarja a tájképi megjelenést. A törvény így már valóban biztosítja az előrelépés feltételeit. Előrevetíthető, hogy a kis területű véghasználatokkal megbarátkozó gazdálkodók könnyebben térnek át

ségi állapotú erdők – nem különíti el a természetvédelmi rendeltetést a Natura 2000 területektől.

Ez a megoldás elgondolkodtató abból a szempontból is, hogy a Natura 2000 területeket tekintve jelenleg sincs egységes szabályozás az EU-ban, holott közösségi jogszabály alkalmazásáról van szó. A második szint alkalmazhatóságát a jogszabály a természetvédelmi hatóság kezdeményezésére bízza. Alkalmazásának feltételei között a természetvédelmi kezelési terv megléte, továbbá a kiemelt közösségi jelentőségű erdei élőhely, a kiemelt közösségi jelentőségű faj monitorozott adatok alapján jelentős állományai, illetőleg a fokozottan védett faj előfordulása szerepel. A törvény a harmadik szint alkalmazhatóságát, azaz az előző szinteket is meghaladó korlátozást már az erdőgazdálkodó hozzájárulásához köti.

Az erdőgazdálkodási tevékenységek egyes védett területekhez vagy jelölő

A Földművelésügyi Minisztérium és az erdőszeti szakmai szervezetek képviselői az erdőtvény-módosítás szakmai konferenciáján, 2016-ban. Balról: Horváth Iván elnök (*Pro Silva Hungaria*); Szentpéteri Sándor elnökségi tag (OEE); Ugron Ákos Gábor helyettes államtitkár (FM); Györffy Balázs elnök (NAK), Luzzi József elnök (MEGOSZ), dr. Jung László elnök (FAGOSZ) és dr. Bitay Márton államtitkár (FM)

az örökerdő-üzemmódra, mint a vágásos üzemmódban nagyobb véghasználati területeket alkalmazó gazdálkodók.

Régi hiányt pótol az erdőtvény azal, hogy egységes szabályozást, illetve zsinórmértéket nyújt az egyes rendeltetések szabályozásához. Korábban az évente megjelenő erdőtervezési rendeletek, még korábban az erdőtervezés előzetes jegyzőkönyvei próbáltak eligazítást nyújtani – meglehetősen heterogenitással – az egyes rendeltetésekhez kötődő korlátozásokról.

A jelenlegi szabályozás hármasszintű szabályozást vezet be az erdőgazdálkodás legnagyobb területét lefedő védett területek, illetve Natura 2000 területeket illetően. Az alapszintű szabályozás – Evt. 7. § (1) a)–c) természetes-

élőhelyekhez, illetve fajokhoz kapcsolódó területi és időbeli korlátozásait az erdőtvény és annak végrehajtási rendelete határozza majd meg.

Az Evt. a természetvédelmi, illetve Natura 2000 erdők szabályozásán túl iránymutatást nyújt még az árvízvédelmi, a part- vagy töltésvédelmi, valamint a honvédelmi rendeltetésű erdők kezelésére.

Az erdő közérdekű korlátozásainak körét és tartalmát elsődlegesen az erdő rendeltetései határozzák meg. Az erdőgazdálkodás általános érvényű korlátozásai tekintetében érdemes elkülöníteni a fenntartható erdőgazdálkodással szemben támasztott alapelvárásokat, valamint a faanyagtermelő rendeltetés mellett, illetve helyett meg-

határozott egyéb rendeltetések esetében alkalmazandó további, speciális elvárásokat.

Különösen a védelmi rendeltetésű, magántulajdonban álló erdők esetében indokolt a törvényben meghatározni az erdőgazdálkodás jelentősebb, a rendes gazdálkodás körét meghaladó közérdekű korlátozásokat. Az ilyen mértékű korlátozással érintett erdőkben a közérdekű szempontok zavartalan érvényesítésére egyes esetekben csak állami tulajdonba vételt követően van lehetőség.

Az erdők védelme érdekében az erdőgazdálkodás tervszerűségének, illetve erdőrezslet szintű szabályozottságának biztosítása továbbra is fontos állami feladat maradt. Azonban az eddigi többlépcsős szabályozási és tervezési rendszert eljárásjogi szempontból is megfelelően kellett átalakítani.

Ha valaki figyelmesen elolvassa az erre vonatkozó rendelkezéseket, akkor igazi előretörésként értékelheti az erdőgazdálkodói szerepnövelést az új szabályozás szerint. Komoly aktivitásra, adatszolgáltatásra, illetve javaslatételre hívja fel az Evt. az erdőgazdálkodókat saját erdőtervük kialakítására. Természetesen a szerepvállalás nem kötelező, de tisztá-

ban kell lenni ennek – fakészletfelvétel hiánya, erdőrezslet szintű tárgyalás mellőzése stb. – következményeivel.

Az Evt. erdei haszonvételekről szóló módosításai azt a célt szolgálják, hogy a törvényi szabályozás rugalmasan tegye lehetővé az újonnan felmerülő lehetőségek erdőgazdálkodó rendelkezési körébe tartozó kihasználását.

A törvényben lévő – a továbbiakban tehát csak példálózó – felsorolás kiegészítésre került két újonnan felmerülő erdei haszonvételi móddal, az erdő védelmi, illetve közjóléti funkciójához kapcsolódó szolgáltatási tevékenységgel, valamint meghatározott feltételekkel az erdei legeltetéssel.

Az erdei legeltetést – súlyának megfelelően – külön alcímbe szükséges szabályozni. Az erdőgazdálkodás korai szabályozásainak – lásd pl. Mária Terézia erdőrendtartását – egyik fő kiváltó oka a túlzott mértékű fakitermelések mellett az erdők általánosan tapasztalt túllegeltetése volt.

Ennek figyelembevételével az erdei legeltetést az újonnan felmerülő igényekkel összefüggésben csak a tapasztalatok birtokában, több lépcsőben indokolt lehetővé tenni. Első menetben ott,

ahol az jelentős erdővédelmi kockázatot nem eredményez, vagy a közérdekből elvárt állapot fenntartásához hozzájárul, így a legeltetésre szolgáló területekkel határos alacsony természetességi állapotú erdőkben és fátlan állapotban tartott erdőkben, illetve az árvízvédelmi rendeltetésű területeken. Az erdei legeltetést Natura 2000 területen a törvény csak a természetvédelmi hatóság kontrollja mellett teszi lehetővé.

Kiragadtunk néhány témakört, amely a magán és állami erdőgazdálkodóknak egyaránt új és jelentős változást hozott, valamint arra is rávilágítottunk, hogy az eltérő tulajdonformákhoz kötődően más-más szabályozást tartalmaz a módosított Evt.

Azt, hogy ezek az eltérő szabályozások hogyan érintik az erdőgazdálkodókat, az erdészeti igazgatást, természetvédelmet, a fenntartható legeltetést folytató pásztorokat, ökológusokat – és még sorolhatnánk a többi érintett szereplőt –, azt hogyan értelmezik, élük meg a mindennapi erdőgazdálkodás során a későbbi lapszámokban megjelenő cikkek tartalmazzák majd és reményeink szerint előremutató párbeszéd alakul ki az *Erdészeti Lapok* hasábjain. 🌿

Az Év Erdésze Verseny – 2018

Kiíró: Országos Erdészeti Egyesület • Szervező: DALERD Zrt.

Időpont: 2017. június 20–21.

Találkozó és szállás: DALERD Zrt. Erdészeti Tájékoztatói Központ, Gyula-Városerdő
Versenyhelyszínek: DALERD Zrt. Gyulai Erdészet, városerdei erdészkerület

A versenyre az erdőgazdálkodásban dolgozó (felsőfokú erdészeti képzéssel nem rendelkező) erdésztechnikusok jelentkezhetnek. Nevezni a versenyre a vandorgyules.hu honlapon 2018. április 16-tól 2018. május 11-ig, a vándorgyűlésre való jelentkezéssel közös felületen lehet.

A jelentkezők a jelentkezésről visszaigazolást kapnak. A versenyen való részvétel csak előzetes jelentkezés és a részvételi díj befizetése mellett lehetséges.

A versenyzők nevezési díja 40 000 Ft/fő, a kísérők részvételi díja 20 000 Ft/fő. A nevezési és részvételi díj tartalmazza a versenyen való részvétel, a szállás és a teljes ellátás költségeit.

A versenyzők 25% kedvezménnyel vehetnek részt a Vándorgyűlésen.

A nevezési és részvételi díjakat a www.vandorgyules.hu honlapon a Tudnivalók a regisztrációhoz menüpontban megadott bankszámlaszámra, a megadott határidőig kérjük átutalni.

Szakmai kérdések esetén:
DALERD Zrt. Gyulai Erdészet
5700 Gyula, Kárpát u. 4.
Gaest Gergely erdészeti igazgató
Tel.: +36 66 463 511
E-mail: gaest.gergely@dalerd.hu
Telefon: +36 30 240 3444

A regisztrációval kapcsolatban:
Országos Erdészeti Egyesület
1021 Budapest, Budakeszi út 91.
Tel: +36 1 201 6293
E-mail: titkarsag@oeo.hu

Erdész üdvözlettel:

Zambó Péter
elnök
OEE

Spiegel Endre
vezérigazgató
DALERD Zrt.

